

**КЎП ТАРМОҚЛИ ФЕРМЕР
ХЎЖАЛИКЛАРИДА ЯНГИ ВА
ТЕЖАМКОР ТЕХНОЛОГИЯЛАРДАН
ФОЙДАЛАНИШНИНГ ЎЗИГА ХОС
ХУСУСИЯТЛАРИ.**

- Моддий-техника ресурслари–бу такрор ишлаб чиқариш жараёнида фойдаланиладиган барча меҳнат предмети ва меҳнат воситалари йиғиндисидир. Қишлоқ хўжалигининг моддий-техника ресурслари таркибига хом-ашё, ёнилғи-мойлаш материаллари, эҳтиёт қисмлар, уруғлик ва кўчат, минерал ва органик ўғитлар, ем-хашак ва ёш чорва моллари, техника воситалари ва бошқалар киради.

Фермер хўжалигида табиий ҳамда моддий-техник ресурсларидан самарали фойдаланишда янги ва тежамкор технологияларини қўллашнинг ўзига хос хусусиятлари мавжуд. Уларга:

- фермер хўжалигида моддий-техника воситаларини ишлатишда янги ва тежамкор технологиялардан фойдаланиш мавсумий тавсифга эга бўлиб, улардан фойдаланиш самарадорлигини ошириш билан боғлиқ муаммоларни келтириб чиқаради, ўрим-йиғим комбайнларини мавсумга тайёрлаш билан боғлиқ бўлган харажатлар, бошқа техника-машиналарнинг мавсумга тайёргарлик мониторингини олиб бориш ва х.к.

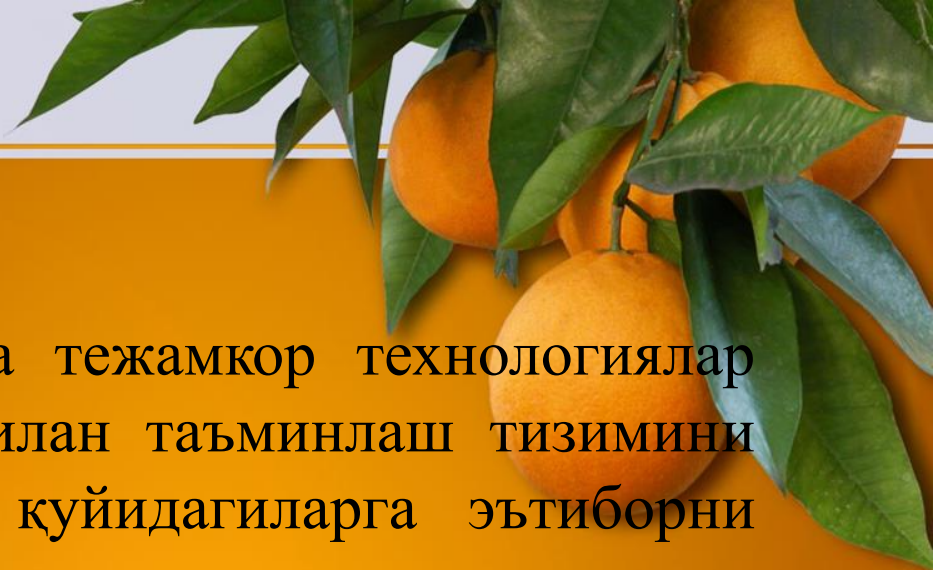

- моддий-буюмлашган кўринишдаги моддий-техника ресурслари табиий шароитлар таъсирига учрайди ва уларни сақлаш бўйича сарф-харажатларнинг ошиб бориши;
- қишлоқ хўжалигида фойдаланиладиган моддий-техника ресурслари таркибига жонли организмлар, ўсимликлар ва чорва молларини кириши;
- ишлаб чиқаришда фойдаланиладиган айрим моддий ресурслар шу хўжаликнинг ўзида яратилади (чорвачиликда фойдаланиладиган ем-хашак, ўсимликчиликда уруғлик, органик ўғитлар ва бошқа.).

Ҳозирги кунда фермер хўжаликлари қуйидаги йўллар билан техника воситаларини сотиб олишга бўлган эҳтиёжларини қондиришлари мумкин:

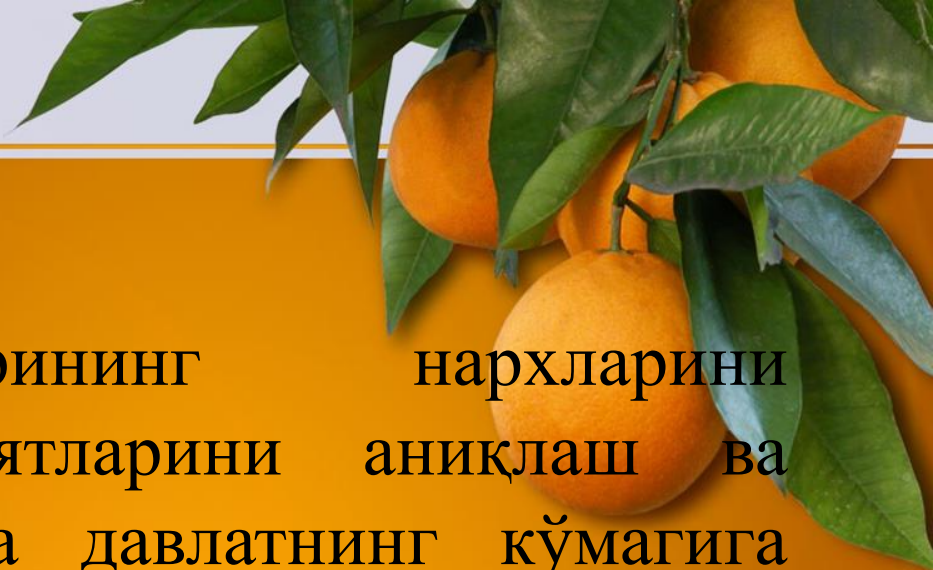
1. Бевосита ишлаб чиқарувчи заводлардан ёки воситачи таъминот корхоналари орқали янги техникаларни сотиб олиш.
2. Қишлоқ хўжалиги техникаларини лизинг асосида олиш.
3. Корхона ва ташкилотларнинг эскирган техника воситаларини баланс қийматида ёки кимошди саводосида сотиб олиш.

Қишлоқ хўжалигини янги ва тежамкор технологиялар ҳамда техника воситалари билан таъминлаш тизимини амалга ошириш жараёнида қуйидагиларга эътиборни қаратиш мақсадга мувофиқдир:

1. Ишлаб чиқарилиши мўлжалланаётган, синов техника воситалари тизимида кичик ҳажмли фермер хўжаликлари учун мўлжалланган тракторлар ва машиналар турларининг бўлиши.

2. Фермерлар учун мўлжалланган кичик ва ўрта қувватли тракторларни турли функцияларни бажаришга (универсал тракторлар) мослаштириш.

3. Техника воситаларининг нархларини арзонлаштириш имкониятларини аниқлаш ва бунда биринчи навбатда давлатнинг кўмагига таяниш.

4. “Ўзқишлоқхўжаликмашхолдинг” бирлашмаси томонидан қишлоқ хўжалигига етказиб берилаётган техника воситаларига қўшилган қиймат солиғини камайтириш имкониятларини ишлаб чиқиш.

Ҳозирги кунда фермерларнинг янги ва тежамкор техникага бўлган талабини қондиришда истиқболли вариантлардан бири-бу фермерларнинг техникадан ўзаро ҳамкорликда фойдаланиш бўйича уюшиб фаолият кўрсатишидир

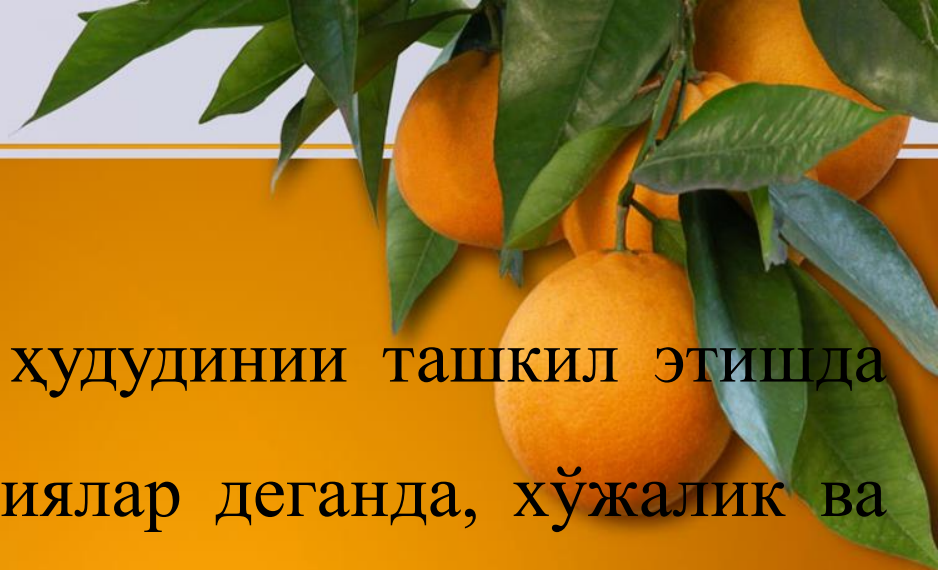

● ҳар бир фермер хўжалиги ишлаб чиқариш жараёнида қўлланилиши зарур бўлган бир неча хил техника воситаларини сотиб олиш заруриятдан қутулади, бу билан улар техника харид қилишда тежамга эришадилар ва уларни эксплуатация қилиш билан боғлиқ харажатларни ўзаро тақсимлайдилар;

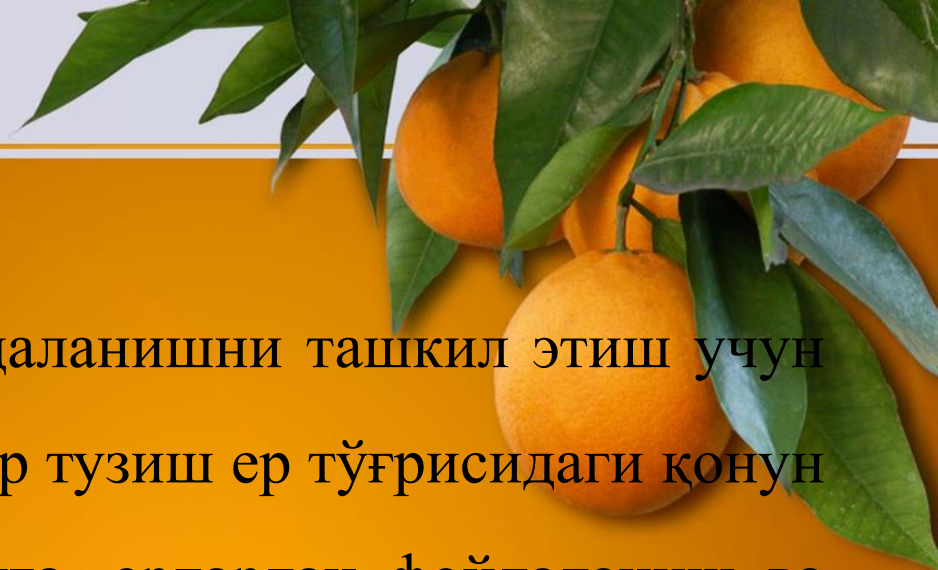
● техникадан биргаликда фойдаланиш машиналарни иш билан бир маромда банд этиш орқали улардан оқилона фойдаланишга, кичик ва ўрта хўжаликда ҳам ишлаб чиқаришни тўлиқ механизациялаштиришга олиб келади;

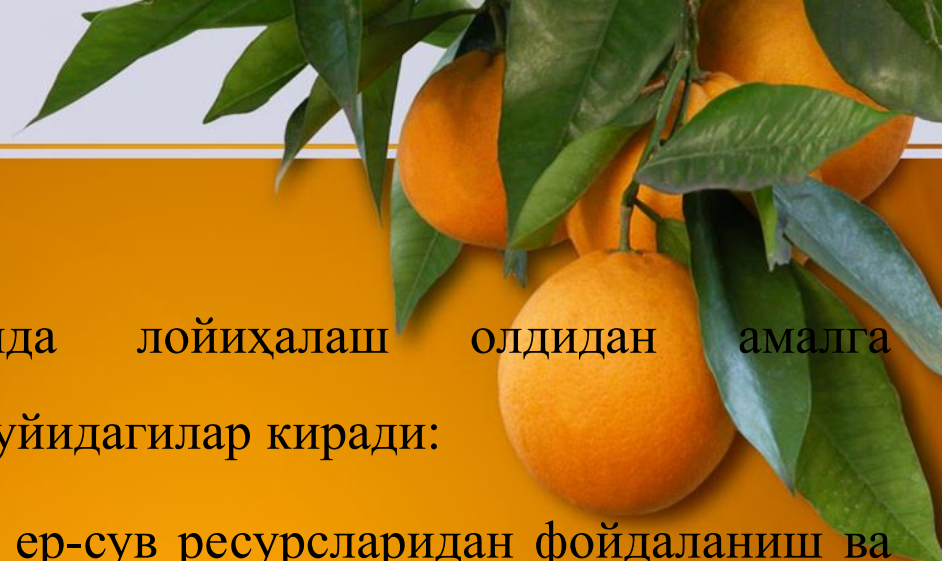
- қишлоқ хўжалигида баъзи бир техника воситаларидан жуда қисқа муддатларда фойдаланилиши туфайли алоҳида бир фермер учун комбайнга ўхшаган санокли кунларда ишлатиладиган бу хил техникаларни сотиб олиш ва сақлаш самарали эмас;
- фермер хўжаликларини қишлоқ хўжалиги техникаларининг зарур турлари билан жиҳозлаш ишлари тезлашади.

Фермер хўжаликларида ер ҳудудини ташкил этишда янги ва тежамкор технологиялар деганда, хўжалик ва унинг бўлинмаларининг ташқи чегаралари, уларнинг ҳудудида жойлашган қишлоқ хўжалигига яроқли ерлар, алмашлаб экиш, аҳоли пунктлари, йўл ва сув шахобчаларини ташкил этиш ва корхона ҳудудида жойлаштириш тушунилади.

Ердан тўла ва самарали фойдаланишни ташкил этиш учун ер тузиш ишлари ўтказилади. Ер тузиш ер тўғрисидаги қонун ҳужжатларини амалга оширишга, ерлардан фойдаланиш ва уларни муҳофаза этишни ташкил қилишга, ер ресурсларини ҳисобга олиш ва баҳолашга, қулай экологик муҳитни вужудга келтиришга, ер тузиш ишларининг ҳудудий ва ички хўжалик режаларини тузишга қаратилган тадбирлар тизимини ўз ичига олади.

Истиқболга мўлжалланган ҳамда лойиҳалаш олдидан амалга ошириладиган ер тузиш ишларига қуйидагилар киради:

- республика ва унинг минтақалари ер-сув ресурсларидан фойдаланиш ва уларни муҳофоза қилиш чизмаларини ишлаб чиқиш;
- туманлар ва вилоятларнинг ер тузилиши чизмаларини ишлаб чиқиш;
- тупроқ унумдорлигини ошириш билан боғлиқ бўлган истиқболга оид тахминларни (прогноزلарни) ҳамда дастурларни ишлаб чиқиш;
- табиатни муҳофаза қилиш, қўриқхоналар ташкил этиш ва уларни чегараларини белгилаш;

- Ерларни тубдан яхшилаш билан боғлиқ тадбирлар маълум сарф-харажатлар талаб этади. Ерларни яхшилаш билан боғлиқ тадбирларга капитал сарфлар деб айтилади. Бундай тадбирлар капитал сарф қилиш ер унумдорлигини (экинлар ҳосилдорлигини) ошириш ва маҳсулот етиштириш билан боғлиқ сарф - харажатларни камайтиришга қаратилган бўлади.